

Jarosław Zwierzyna

mgr, wiceprezes śląskiego WOPR
ORCID: 0000-0002-1641-0587

V Konferencja Naukowa „Stan, perspektywy i rozwój ratownictwa, kultury fizycznej i sportu w XXI wieku” oraz I Międzynarodowy Kongres Polskiej Federacji Ratownictwa Wodnego

Konferencja – przeprowadzona w jednoczesnej formule międzynarodowego kongresu Polskiej Federacji Ratownictwa Wodnego – odbyła się w dniach 21–22 listopada 2019 r. w Szczecinie na terenie ośrodka szkoleniowego Vulkan Training Center zlokalizowanego na terenie postoczniovym. Organizatorem były: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy (WSG), Uniwersytet Szczeciński, Polska Federacja Ratownictwa Wodnego (Polish Life Saving Federation) oraz Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe województwa zachodniopomorskiego. Obrady podzielono na trzy panele: prelekcyjny, dyskusyjny oraz plenerowy.

Otwarcia kongresu dokonali prezes WOPR województwa zachodniopomorskiego Tomasz Zalewski oraz Aleksander Skally z WSG. Wykład inauguracyjny pt. *Instruments to reducet the drownings In Europe and the World [Instrumenty zmniejszające utonięcia w Europie i na świecie]* wygłosił honorowy prezydent International Life Saving Federation of Europe (Międzynarodowa Federacja Ratownictwa Wodnego w Europie) oraz Deutsche Lebens-Rettungs-Gesellschaft (DLRG, Niemieckie Towarzystwo Ratowania Życia) dr Klaus Wilkens. Przedstawił on statystyki utonięć na świecie sięgające 400–500 tys. rocznie, natomiast w Europie 40 tys. Pośród danych dotyczących środowisk, w których dochodzi najczęściej do utonięć wskazał wody w okolicach plaż publicznych oraz jednostki pływające. Następnie Wilkens omówił kierunki działań podejmowane przez światowe organizacje RW, takie jak: profilaktyka, edukacja, nauka pływania, ratownictwo podstawowe oraz ratownictwo specjalistyczne.

Z pierwszym referatem *Fizjologiczna i biochemiczna analiza wybranych technik holowania tonącego stosowanych w ratownictwie wodnym* wystąpił dr hab., prof. AWF Katowice Arkadiusz Stanula, reprezentujący Śląskie WOPR oraz katowicką uczelnię. Zaprezentował on wyniki badań (za dystans pomiarowy przyjęto 50 m mierząc parametry kinematyczne i fizjologiczne różnych sposobów holowania), które jednoznacznie świadczą o tym, że najmniejsze obciążenia ratownika występują w holowaniu z pasem ratowniczym „węgorz”, a największe podczas holowania tzw. sposobem żeglarskim.

Henning Otto zaprezentował metody treningowe grup specjalistycznych DRLG i Deutsche Rotes Kreuz (DRK, Niemiecki Czerwony Krzyż) podczas ćwiczeń wysokościowych w górach oraz ćwiczeń z użyciem śmigłowca.

Kolejny referat *Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w ujęciu historycznym i współczesnym* przedstawił prof. dr hab. Jerzy Telak, który nakreślił rozwój ratownictwa wodnego. Omówił także kwestie zmian prawnych w roku 2012 i ich wpływ na ewolucję WOPR.

Rozwój morskich technik ratowniczych na Bałtyku w XIX w. zaprezentował prof. dr hab. inż. Antoni F. Komorowski. Przedstawił historię Deutsche Gesellschaft zur Rettung Schiffbrüchiger (DGzRS, Niemieckie Towarzystwo Ratowania Rozbitków ze Statków), z uwzględnieniem historycznych aspektów taktyki ratownictwa. Na szczególną uwagę zasługuje jej schemat działania warunkujący dobór sprzętu i urządzeń.

Prof. dr hab. Wojciech Wiesner przedstawił pracę pt. *Analiza zagrożeń i szacowanie ryzyka jako podstawa skutecznej edukacji osób wypoczywających nad wodą*, w której dokonał podziału zagrożeń na: zewnętrzne (środowiskowe) i wewnętrzne (związane z podejmowaniem przez ludzi celowo ryzyka). Znacząca część jego wystąpienia dotyczyła zapobiegania powstawania sytuacji niebezpiecznych.

Prof. dr hab. Andrzej Ostrowski wygłosił referat: *Zastosowanie w ratownictwie wodnym innowacyjnej płetwy z profilami zwiększającymi hydrodynamikę*. Zaprezentował efekt własnej, opatentowanej konstrukcji, która zdecydowanie zwiększa szybkość i skuteczność pracy nóg podczas holowania ratowanego.

Efektywność wpływu Ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych na liczbę utonięć i funkcjonowanie RW w Polsce zaprezentował dr Radosław Tyślewicz. Wykazał on negatywny wpływ nowej legislacji i wynikający z niej chaos w RW, m.in. kwestię statystyki utonięć w której do 2012 r. uwzględniano 78 parametrów charakteryzujących dane tonięcie podczas analiz a obecnie tylko 19. Zwrócił uwagę na brak spójności danych Komendy Głównej Policji i Głównego Urzędu Statystycznego w pierwszych latach funkcjonowania nowej Ustawy.

Juliane Otto przedstawiła oryginalne metody, sprzęt, urządzenia i instalacje stosowane na błotach równi pływowych w okolicach wyspy Neuwerk w dystrykcie Hamburg-Mitte. W referacie *Tideland rescue at German wadden sea [Ratownictwo w Tideland na niemieckich wodach przybrzeżnych]* podkreśliła skalę zjawiska osób zagrożonych, które przebywają w rejonach błotnych w okresach przypływów. Liczba osób, których ta kwestia dotyczy sięga nawet 9 tys. dziennie.

Przegląd i analiza wybranych aspektów współpracy służb w trakcie skomplikowanych akcji ratunkowych nad wodą były tematem wystąpienia dr. Tomasza Kubiaka. Pomimo wykazania wielu przykładów doskonałej współpracy między WOPR

a Morską Służbą Poszukiwania i Ratownictwa (w skrócie określana służbą SAR – Search And Rescue), prelegent zwrócił uwagę na niespójność różnych aktów prawnych, np. Ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych z ustawą o prawie wodnym, czy też przepisami dotyczącymi działań Państwowej Straży Pożarnej. Wyraźnie wskazano na brak ustalonych i przejrzystych zakresów kompetencji działań wymienionych służb.

Dr Dariusz Skalski i dr hab. Arkadiusz Stanula wystąpili z referatem *Utonięcia w liczbach, czyli nie wszystko co się liczy można policzyć*. Ten poważny problem przybliżyli oni w nieco ironiczny i refleksyjny sposób, podkreślając sposoby interpretacji danych statystycznych oraz ich możliwości zafałszowania związane z przyjęciem różnych parametrów czy współczynników w poszczególnych analizach.

Mgr Klaudia Ołownia omówiła *Zasadność wydzielania odcinków kąpielisk strzeżonych*. Podniosła niezwykle istotne kwestie w środowisku ratowników wodnych, dotyczące zmiany fundamentalnego sposobu ochrony linii brzegowych w Polsce. Obecny system opiera się na koncentracji sił i środków na odcinkach 100 m i powielaniu ich na każde kolejne odcinki tej samej długości, co uniemożliwia ochronę całego pasa wybrzeża rzadziej zaludnionego, a coraz częściej uczęszczanego przez współczesnych turystów. Proponowany system polegałby na rozśrodkowaniu sprzętu i rozlokowaniu ratowników na samodzielnych stanowiskach w większych odległościach od siebie umożliwiających ochronę dużo większego pasa brzegowego, jednak uniemożliwiających dokładną i nieustanną obserwację wyznaczonego obszaru wody.

Dr Tomasz Zalewski zaprezentował referat: *Inspiracje World Conference On Drowning Prevention w Durbanie*, a mgr Apoloniusz Kurylczyk: *Przegląd metod ratownictwa wodnego z wykorzystaniem środków ratowniczych w ratownictwie nadmorskim*. Obaj prelegenci szczegółowo zrelacjonowali spostrzeżenia polskich delegatów z Międzynarodowej Konferencji w Durbanie, którzy zaprezentowali nowe strategie w RW. Wyraźnie zaznaczono, że aktualnie kwestią priorytetową jest konsekwentny proces edukacyjny, który realizowany jest z wieloma podmiotami, mającymi wspólny cel. Niezwykle istotną część prelekcji stanowiło zaprezentowanie nowych technologii w ratownictwie, takich jak np. drony ratownicze.

Mgr Maria Adamczyk w wystąpieniu *Edukacja a implementacja, strategia nauczania-uczenia się pierwszej pomocy* podniosła kwestie dotyczące efektywnych metod nauczania na masową skalę, a mgr Remigiusz Olejniczak w referacie *Specyfika i charakterystyka warunków meteorologicznych i bezpieczeństwa wodnego w Newquay w południowo zachodniej Anglii* zaprezentował taktykę działań ratownictwa wodnego na przykładzie służby Royal National Lifeboat Institution (Królewska Krajowa Instytucja Łodzi Ratunkowych).

Drugiego dnia konferencji wystąpili dr hab. Arkadiusz Stanula oraz dr Andrzej Swinarew. W referacie *Chlor – wróg czy przyjaciel ratownika? Analiza wpływu lotnych związków chloru zawartych w atmosferze krytej pływalni na zdrowie ratowników* przedstawili pionierski sposób badania zagadnienia długotrwałej ekspozycji ratownika na chlor unoszący się nad powierzchnią wody za pomocą specjalnie stworzonego i opatentowanego przez autorów badania urządzenia do zatażania powietrza wydechowego. Wśród dowiedzionych wielu negatywnych skutków działania chloru (o stężeniu aplikowanym ratownikowi podczas pracy całodziennej na

basenie), autorzy wyłonili jeden pozytywny aspekt, który dotyczył oddziaływania chloru na ratowników chorujących na astmę.

Kpt. ż. w. Janusz Maziarz wygłosił referat pt. *Współpraca SAR i podmiotów ratowniczych w sezonie 2019 w morskiej strefie przybrzeżnej*. Wykazał wiele przykładów doskonałej współpracy, m.in. 35 wspólnych akcji WOPR, SAR, PSP, czy Morskiego Oddziału Straży Granicznej i Państwowego Ratownictwa Medycznego, Urzędu Morskiego, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW) i stacji radiowych, a w ramach współpracy transgranicznej działań z niemieckim DRLG. Maziarz podkreślił, że doskonała współpraca wymienionych podmiotów wynika z niepisanych umów lub dokumentów niższego rzędu, a nie systemowych rozwiązań. Na koniec wysunął wniosek, że w Polsce wciąż analizuje się współpracę systemów ze sobą a nie współpracę w ramach jednego systemu.

Wybrane uwarunkowania utonięć w województwie zachodniopomorskim. Profilowanie ofiar utonięć przedstawił dr Mariusz Sikora. Niezwykle szczegółowa analiza utonięć obejmowała czynniki takie jak: płeć, wiek, rodzaj akwenu i miejsca. Ponadto Sikora uwzględnił pory roku oraz rodzaje aktywności. Z kolei dr Aleksander Skaliy z WSG zaprezentował referat *Główne kompetencje współczesnego menagera*. Nakreślił kierunki doboru, rozwoju przyszłych i obecnych prezesów – menagerów działających w zakresie ratownictwa wodnego w różnych podmiotach uprawnionych do ratownictwa wodnego.

Po sesjach plenarnych wszyscy uczestnicy kongresu mieli okazję zapoznać się z nowoczesnym sprzętem ratowniczym, takim jak drony, samopompujące się boje, czy specjalistyczne kaski ratownicze. Ponadto przedstawiciele WOPR z Sopotu zaprezentowali wyniki ćwiczeń i akcji z udziałem dronów. Urządzenia te wykazują ogromną skuteczność w zadaniach ratowniczych, a ich działanie nie ogranicza się wyłącznie do obserwacji, ale też do zrzucania środków ratunkowych dla tonących i holowania. Zaprezentowano również nowoczesne centrum treningowe Vulkan Training Center służące symulacji ewakuacji z platform wiertniczych, farm wiatrowych, nabrzeży oraz wysokich burt statków i okrętów. Szczególne wrażenie wywołał pokaz ewakuacji z kabiny tonącego śmigłowca w ciężkich warunkach atmosferycznych, tj. deszczu, wiatru i wyładowań.

W długotrwałej i ożywionej dyskusji na zakończenie obrad podejmowano kwestie zasadności istnienia w Polsce kąpielisk strzeżonych, odpłatności za nadawanie ratownikom uprawnień, przydatności różnych rodzajów sprzętu, doboru taktyki i technik ratownictwa w zależności od sytuacji itp. Zaprezentowane referaty złożą się na publikację książkową i służyć będą wypracowaniu nowych standardów w polskim ratownictwie wodnym.